

Regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Kohaliku omavalitsuse üksustele suurte hoonete energiatõhusaks rekonstrueerimiseks antava toetuse kasutamise tingimused ja kord“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eelnõukohase määrusega kehtestatakse Eesti riigi eelarvestrateegia 2026.–2029. aasta meetme „Avaliku sektori hoonete energiatõhusus” rakendamiseks aastatel 2015–2020 ja 2021–2030 lubatud heitkoguste ühikute enampakkumisel saadavast tulust kohaliku omavalitsuse üksuse asutuste hoonete energiatõhusaks muutmiseks antava toetuse kasutamata osa kasutamise tingimused ja kord. Määruse alusel antakse toetust kohaliku omavalitsuse üksustele (edaspidi *KOV*) ja KOV valitseva mõju all olevatele valitsussektorisse kuuluvatele üksustele või KOVide ühise valitseva mõju all olevatele valitsussektorisse kuuluvatele üksustele eesmärgiga parandada avaliku sektori hoonete energiatõhusust, vähendada kasvuhoonegaaside heidet ja hoonesse tarnitud energiat, viia hoonete sisekliima nõuetega vastavusse ning edendada taastuvenergia kasutust. Meetme rakendamiseks panustatakse riikliku energiasäästukohustuse täitmisesse.

Määrus kehtestatakse [atmosfääriõhu kaitse seaduse](#) (edaspidi *AÕKS*) § 161 lõike 3 ja § 182¹ lõike 5 alusel. Riigieelarve strateegias¹ määratud meetme elluviimiseks võib tulu kasutamise eest vastutav minister vastavalt AÕKS § 161 lõikele 3 kehtestada määrusega enampakkumisest saadud tulu kasutamise tingimused ja korra. AÕKS § 182¹ lõike 5 järgi kehtestab minister määrusega ka kliimamuutuste leevendamiseks loodud kauplemisskeemide alusel antud toetuse tagasinõudmise ja -maksmise täpsustatud tingimused ja korra. Eelnõukohase määruse eesmärk on määrata toetuse andmise ja kasutamise alused, sh toetatavad tegevused ja toetuse taotlemiseks sobilike objektide valiku kriteeriumid ning toetust kasutades tehtavate investeeringute tegemise tingimused ja kord, et tagada soovitud eesmärkidesse panustamine. Eelnõus on määratud taotlejale ja taotlusele esitatavad nõuded ning taotluste menetlemise ja otsuste tegemise ning toetuse tagasinõudmise ja andmete esitamise kord riigiabi ja vähese tähtsusega abi registrile. Määruse lisadega kehtestatakse toetuse määr ning taotluste hindamiskriteeriumid.

Rahvusvahelise kliimapoliitika eesmärkide saavutamisse panustatakse Euroopa Liidus (edaspidi *EL*) muuhulgas kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega (edaspidi *LHÜ*) enampakkumiste süsteemi kaudu saadavate vahendite kasutusega.

Kooskõlas direktiivi 2009/29/EÜ² artikliga 10 ja AÕKSiga on riigi eelarvestrateegias sätestatud üldised eesmärgid, mille saavutamiseks tuleb kasutada vähemalt 50% enampakkumisel saadud tulust, sh energiatõhususe parandamine ja energiasääst ning taastuvenergia kasutuse edendamine. Nimetatud kliimapoliitika eesmärkidega seotud meetmed on vastavalt atmosfääriõhu kaitse seaduse § 161 lõikele 1 kavandatud, lähtudes üleriigilistest eesmärkidest ja valdkondlike arengukavade eesmärkidest.

---

¹ <https://www.fin.ee/sites/default/files/documents/2025-09/Riigi%20eelarvestrateegia%202026-2029.pdf>.

² Direktiiv on leitav: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:140:0063:0087:et:PDF>

Enampakkumisel saadud tulu laekub riigieelarvesse ning seda kasutatakse kooskõlas riigi eelarvestrateegiaga. Tegu on tuludest sõltuvate kuludega, s.t vahendeid saab kasutada sõltuvalt tegelikust tulu laekumisest. Iga-aastases riigieelarves kajastatakse vastava aasta enampakkumise tulude ja kulude prognoositud maht. Riigi eelarvestrateegias kajastatakse enampakkumisest saadud tulu kasutuse kavandatud jaotus, määratakse kliimapoliitikaga seotud meetmete sihtotstarve ning tulu kasutamise eest vastutavad ministrid. „Riigi eelarvestrateegia 2026–2029“ lisa 5 kohaselt vastutab perioodil 2021–2030 LHÜ-de kauplemisel saadavate vahendite kasutamise eest meetme „Avaliku sektori hoonete energiatõhusus“ KOV hoonetele suunatud alameetme elluviimise eest Regionaal- ja Põllumajandusminister.

Vastavalt kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (edaspidi *KOKS*) § 6 lõikele 1 on omavalitsusüksuse ülesanne korraldada vallas või linnas sotsiaalteenuste osutamist, sotsiaaltoetuste ja muu sotsiaalabi andmist, eakate hoolekannet, kultuuri-, spordi- ja noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, heakorda, jäätmehooldust, ruumilist planeerimist, valla- või linnasisest ühistransporti ning valla või linna teede ehitamist ja korrashoidu, kui need ülesanded ei ole seadusega antud kellegi teise täita. Lisaks täidab KOV ka muid talle teiste seadustega pandud ülesandeid (*KOKS* § 6 lõige 3). Toetusmeede panustab seadusest tuleneva KOV teenuse osutamiseks kasutatavate avaliku sektori KOV allsektori hoonete seisundi parandamisse.

Hoonete seisund suuremate hoonete vaates on energiamärgise järgse klassi järgi näidatud tabelis 1.

Tabel 1. KOV suuremate hoonete arv ja energiatõhususklass suletud netopinna järgi (2024).

Hoone suletud netopind m ²	Klass A	Klass B	Klass C	Klass D	Klass E	Klass F	Klass G	Klass H	Märgis puudub	Kohustus puudub	Kokku	A-C klass	Kuni D klass, sh märgis puudub, kohustus puudub.
5000+	16	34	60	35	14	10	3	1	7	11	191	110	81
5500+	14	31	45	27	12	8	2	1	6	8	154	90	64
6000+	12	27	40	25	12	7	2	1	4	7	137	79	58
6500+	10	22	36	20	10	5	2	1	4	5	115	68	47
7000+	9	16	31	17	8	3	2	1	4	4	95	56	39
7500+	7	14	25	17	6	3	2	1	4	4	83	46	37
8000+	5	12	20	13	6	3	2	1	3	3	68	37	31

Portaali minuomavalitsus.ee KOVide kinnisvara ülevaate 2024. a andmete põhjal on KOVidele kuuluvaid ja nende põhiülesannete täitmiseks kasutatavaid hooneid, mis ei ole püstitatud erasektori kasuks seatud hoonestusõiguse alusel ja mis on suurema kui 5000 ruutmeetrise köetava netopinnaga, kokku 191. Suurema kui 8000 ruutmeetri suuruse suletud netopinnaga hooneid on neist 68. Esitatud statistilises ülevaates kajastub, et energiamärgisega A-C on neist vastavalt 110 ja 37, mis ei peaks olema meetme esimeses fookuses. Siiski on juhtumeid, et näiteks võrdlemisi hea energiaklass on arvutatud näiteks tingimusel, et hoone sisekliima nõuded ei ole täidetud (sh ei ole tagatud piisav õhuvahetus) või 10-aastase kehtivusajaga energiamärgise arvutamisest alates on tehtud hoones täiendavaid töid/muudetud kasutusotstarbed jms, millest tingituna ei pruugi energiamärgise info olla enam õige. Seetõttu on ülevaates esitatud hoonete seisund pigem

indikatiivne. Siiski saab järeldada, et KOVidele kuuluvate hoonete seas on märkimisväärne hulk suuremapoolseid ja suuri hooned, mis ei ole energiatõhusad ning mille energiatõhusaks rekonstrueerimine käib paljudele omavalitsusüksustele üle jõu. Viimast kinnitab ka varasemates energiasäästueesmärgil pakutud toetusmeetmetes juba positiivse otsuse saanud projektide katkestamine, mille peamiseks põhjuseks oli lisaks hangete kallinemisele just hoone suurusest tingitud täiendava omafinantseeringu lisamise vajadus lisaks kohustuslikule omafinantseeringu määrale. Mitmel juhul ei ole varem kättesaadavatest sarnasetest toetusmeetmetest toetust taotletud, kuna suuremate hoonete puhul on olnud vajadus hoone ümberehitamiseks/hooneosa asendamiseks, mis tavapärastes energiasäästule suunatud toetusmeetmetes ei ole olnud toetatav tegevus. Käesoleva eelnõu alusel toetuse andmisel adresseeritaksegi peamiselt neid kahte kitsask kohta, ehk võimaldatakse suuremat maksimaalset toetust suurematele objektidele ning võimaldatakse toetada laiemat loetelu töödest, mille tulemusel on võimalik teha muudatusi hoone mahus.

Seoses vahendite piiratudusega ja eesmärgiga suunata toetus eelkõige suurematele hoonetele, mille korrastamine käib KOVidel üle jõu, puudutab toetusmeede väiksemate omavalitsusüksuste (kuni 8000 elanikku) puhul hooned köetava pinnaga alates 5500 m² ja suuremate omavalitsuste (rohkem kui 8000 elanikku) puhul hooned mis on suuremad kui 6500 m². Nimetatud suurused on kokkuleppelised, kuid määratlus põhineb loogikal, et toetatav grupp hooned oleks oma suuruse poolest eristuv ega kattuks sarnasel eesmärgil regionaal- ja põllumajandusministri valitsemisalas Moderniseerimisfondist kohaliku omavalitsuse üksuste hoonete energiatõhusustöödeks võimaldatava toetuse tingimustega³ maksimaalse toetuse suuruse osas. Hooned köetava netopinnaga kuni 5500 m² võib lugeda nende rohkust arvestades pigem tavapärasteks (näiteks ainuüksi suletud netopinna vahemikus 5000 kuni 5500 m² on 37 hoonet) ning arvestades käesoleva toetusmeetme eeldatavat eelarvet (38 mln eurot), ei ole mõistlik neid selle toetusmeetme sihtgruppi kaasata.

Moderniseerimisfondist võimaldatava toetuse kasutamisel, kus minimaalse suuruse nõue hoonele puudub, on toetuse kasutamise vaates kõige kuluefektiivsem hoone suurus millega projektis osaleda, kuni 3750 m², millest suurema köetava pinnaga hoone puhul tuleb projekti eelarvele lisada omafinantseering kogu ulatuses. Arvestatud on, et edasistes voorudes tõuseb maksimaalse toetuse suurus ka Moderniseerimisfondist KOV hoonetele suunatud voorudes. Vahendite optimaalse ja eesmärgipärase kasutamise vaates on mõlemast allikast rahastatavates energiatõhususmeetmetes toetuse andmisel kasutatud sama maksimaalse toetuse piirangut ühe köetava pinna ruutmeetri kohta.

Toetusmeetme väljatöötamisega alustamisel saatis Regionaal- ja Põllumajandusministeerium 2025. a II kvartalil teavituse koos esialgseid toetuse andmise põhitingimusi kajastava meetmelehega KOVide arendusjuhtidele ning Eesti Linnade ja Valdade Liidu esindajale, et saada sisendit toetusmeetme disainiks. Üleskutsele vastanud toetusmeetme tõenäolistele üldtingimustele vastavate hoonete omanikest KOVide esindajatega viidi Eesti Linnade ja Valdade Liidu osalusel läbi fookusgrupi arutelu, et tuvastada võimalikke probleeme tingimuste

---

³ <https://www.riigiteataja.ee/akt/107032025004>.

seadmisel. Eelnõu väljatöötamise käigus saadud tagasisidet on eelnõu koostamisel arvestatud ulatuses, mis on asjakohane laiema ringi potentsiaalsete taotlejate vaates. Tagasisidet andnud omavalitsusüksuste spetsiifilisemad ettepanekud või muud ettepanekud, mis eelnõu koostamise käigus lahendust ei leidnud, on võimalik esitada uuesti ametlikul kooskõlastusringil ja vaadatakse potentsiaalsete taotlejate võrdse kohtlemise põhimõtet arvestades läbi koos ülejäänud osapooltelt ametlikul kooskõlastusringil laekuva tagasisidega.

Eelnõuga kavandatavad muudatused ei suurenda ettevõtjate, kodanikuühenduste ega eraisikute halduskoormust.

Eelnõu ettevalmistaja

Määruse eelnõu koostas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi regionaalpoliitika osakonna nõunik Tarmo Kivi (telefon 5885 1476, e-mail tarmo.kivi@agri.ee). Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis kohalike omavalitsuste osakonna õigusnõunik Olivia Taluste (telefon 5885 1453, e-mail olivia.taluste@agri.ee). Eelnõu keelelist kvaliteeti kontrollis õiguskorraldusosakonna peaspetsialist Leeni Kohal (telefon 5698 3427, e-mail leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu kohaselt on määruse tekst jaotatud kümneks peatükiks:

1. Üldsätted
2. Toetuse andmise alused
3. Taotlejale ja taotlusele esitatavad nõuded
4. Taotluse menetlemine
5. Toetuse saaja kohustused ja toetusele viitamine
6. Toetuse maksmise tingimused
7. Lõpparuande esitamine
8. Toetuse tagasinõudmine
9. Andmete esitamine
10. Vaidemenetlus

Eelnõu koosneb 28 paragrahvist ja kahest lisast.

Peatükk 1. Üldsätted

Peatükis (§-des 1 ja 2) sätestatakse määruse reguleerimisala ja toetuse andmise eesmärk ning meetme rakendajad.

Paragrahvi 1 kohaselt on määruse alusel toetuse andmise eesmärgiks avaliku sektori hoonete energiatõhususe parandamine, kasvuhoonegaaside heite vähendamine, hoonesse tarnitud energia vähendamine, hoonete sisekliima nõuetega vastavusse viimine ning taastuvenergia kasutuse edendamine. Nimetatud määruse tegevused toetavad jõupingutuste jagamise eesmärki – vähendada 2030. aastaks kasvuhoonegaaside netoheidet vähemalt 55% võrreldes 1990. aasta tasemega ning hoonete energiatõhususe direktiivi 2024/1275 eesmärgi – jõuda kliimanetraalse hoonefondini aastaks 2050 saavutamiseni ja panustavad üldise energiasäästukohustuse täitmisesse [energiamaajanduse korralduse seaduse § 14](#) tähenduses. Lõplik toetamisele kuuluvate

projektide nimekiri saadakse esitatud taotluste hindamise tulemusel määruse lisas 2 sätestatud hindamiskriteeriumide alusel.

Määruse alusel võib anda:

- mitte riigiabi;
- hoonete energiatõhususe meetmetesse tehtavateks investeeringuteks ettenähtud abi vastavalt komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78) (edaspidi *üldise grupierandi määrus*) artiklile 38a;
- kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antav abi vastavalt üldise grupierandi määruse artiklile 53;
- spordi- ja mitmeotstarbelisele vaba aja veetmise taristule antav abi vastavalt üldise grupierandi määruse artiklile 55;
- üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena riigiabi, sel juhul tuleb kohaldada komisjoni 20. detsembri 2011 otsuse „Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes“ sätestatud tingimusi;
- vähese tähtsusega abi, sel juhul tuleb kohaldada komisjoni määruses (EL) nr 2023/2832 Euroopa liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 114, 26.04.2012, lk 8–13) ja konkurentsiseaduse §-s 33 sätestatud.

Otsustamaks, kas on tegemist riigiabiga, tuleb analüüsida, kas abi vastab kõigile neljale järgmisele tingimusele:

- abi antakse riigi (sh ka linna või valla) vahenditest;
- abimeetmel on valikuline iseloom, see tähendab, et see on suunatud teatud ettevõtjale, ettevõtjate grupile või mingite kindlate kaupade tootmiseks;
- abimeede annab eelise abi saajale;
- abimeede moonutab või võib moonutada konkurentsi ja kaubandust Euroopa Liidu riikide vahel.

Toetusmeede aitab KOVidel täita seadusest tulenevaid ülesandeid, muutes ülesannete täitmiseks kasutatavad hooned energiatõhusamaks ja jätkusuutlikumaks.

Üldjuhul ei ole eelnõu alusel antav toetus riigiabi, kuna avaliku sektori vahendid suunatakse üldjuhul KOVidele investeeringuteks neile kuuluvate hoonete taristusse.

Siiski tuleb juhul, kui teenust korraldatakse muul viisil, analüüsida meetme piiriülest mõju kaubandusele. Nimelt tuleb veenduda, et:

- a) abi ei suurenda asjaomase piirkonna nõudlust ega meelita sellesse piirkonda investeeringuid ning sellega ei takistata teistest liikmesriikidest pärit ettevõtjate asutamist;
- b) abisaaja toodetavad kaubad ja osutatavad teenused on üksnes kohaliku iseloomuga ja piiratud geograafilise ulatusega;

c) mõju naabruses asuvate liikmesriikide turgudele ja tarbijatele ei ole märkimisväärne ehk kas ja kui suur osa teenuse klientidest võib osutada Eestist väljastpoolt tulnud klientideks. Juhul, kui kõik või suurem osa klientidest on Eesti elanikud ja on ebatõenäoline, et toetus meelitaks piirkonda investeringuid teistest liikmesriikidest, on toetusel vähene mõju piiriülesele kaubandusele ning toetust ei käsitleta riigiabi ega vähese tähtsusega abina. Juhul, kui välisklientide osakaal on märkimisväärne, on põhjust kaaluda määruse § 1 lõigetes 3 ja 4 sätestatud alusel riigiabi või vähese tähtsuse abi andmist.

Määrust ei kohaldata riigiabi või vähese tähtsusega abi saajale, kellele Euroopa Komisjoni eelneva otsuse alusel, millega abi on tunnistatud ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks, esitatud korraldus abi tagasimaksmiseks on seni täitmata. Määrust ei kohaldata ka muudel üldise grupierandi määruse artikli 1 lõigetes 2–6 ja komisjoni määruse (EL) nr 2023/2832 artikli 1 lõikes 1 sätestatud juhtudel. Erandina kohaldatakse käesolevat määrust siiski ettevõtjate suhtes, kes ei olnud 31. detsembri 2019. aasta seisuga raskustes, kuid sattusid raskustesse ajavahemikul 1. jaanuarist 2020 kuni 30. detsembrini 2021.

Paragrahvis 2 sätestatakse, et meetme rakendamise üldise koordineerimise eest vastutab Regionaal- ja Põllumajandusministeerium. Toetuse taotlusi menetleb, toetatavatele projektidele teeb väljamakseid ja projektide üle teostab järelevalvet rakendusüksus, kelleks on Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi *rakendusüksus*). Meetme rakendamise halduskulud nähakse ette regionaal- ja põllumajandusministri käskkirjas ja need kaetakse meetme eelarvest.

Peatükk 2. Toetuse andmise alused

Peatükis (§-des 3–9) tuuakse välja määruse alusel toetatavad tegevused ja nõuded energiatõhusustööde objektiks olevale hoonele nii enne kui pärast projekti elluviimist, sätestatakse projekti elluviimise perioodi kestus, abikõlblike ja mitteabikõlblike kulude loend ja abikõlblikkuse täiendavad tingimused ning nõuded ja erisused toetuse ja omafinantseeringu suurusele ning määrale.

Paragrahvis 3 sätestatakse, et meetme raames toetatakse hoonesse tarnitud energiat ja kasvuhoonegaaside heidet vähendavaid ning energiasäästu suurendavaid ja taastuenergia kasutust edendavaid rekonstrueerimis- ja ehitustöid (edaspidi ka *energiatõhususe tööd*) ning nendega lahutamatuult seotud või nende eelduseks olevaid investeringuid. Välistatud on toetuse andmine uue hoone ehitamiseks. Hoonena mõistetakse väliskeskkonnast katuse ja teiste välispiiretega eraldatud siseruumiga ehitist, millel on eraldi ehitisregistri number ja mille energiakasutus on eraldi mõõdetav ning seda mõõdetakse. Projekt peab olema seotud ühe konkreetse hoone energiatõhususe parandamisega, projekti elluviimise ajal ei tohi toimuda hoone jagamist kaheks või enamaks hooneks, samuti ei ole võimalik toetada projekte, mille tulemusel mitu erinevat hoonet liidetakse üheks hooneks. Enne taotluse koostamist tuleb hoone omanikul kontrollida ehitisregistris olevate andmete korrektsust ja vastavust tegelikkusele. Vajadusel tuleb andmeid korrigeerida. Andmete olemasolu ja korrektsuse ning hilisemate andmete muutmise tulemusel tekkinud võimaliku rikkumise eest vastutab hoone omanik. Ehitisregistri andmete omavahelist kooskõla taotluses esitatud andmetega kontrollib

rakendusüksus taotluse esitamise seisuga. Korrektsete andmete puudumisel on õigus tunnistada taotlus nõuetele mittevastavaks.

Toetuse andmise tingimused on välja töötatud keskmisest oluliselt suurematele ja tihti ka funktsionaalselt keerukamatele hoonetele, mille pikaajalisse kasutusse jätmiseks võib lisaks tavapärastele konkreetset energiatarbimise parandamisele suunatud töödele olla vajalik teostada ka hoone energiakasutust mõjutavaid töid hoonemahu vähendamiseks, hoonemahu osaliseks asendamiseks või ka hoone laiendamiseks, ilma milleta ei oleks otstarbekas hoone kasutust ka ainult energiatarbimistööde tegemisel pikaajaliselt jätkata. Sellised hooned on eelkõige väiksemate KOVide puhul oma suuruse tõttu peamiseks teenuste (sh multifunktsionaalselt) osutamise kohaks ning kujundavad oluliselt elukeskkonda. Seetõttu on toetuse kasutamisel lubatud teostada erineva iseloomuga töid tingimuse, et projektiga hõlmatud hoone tarnitud energiakasutus ja kasvuhoonegaaside heide projekti elluviimise eelse olukorraga võrreldes väheneb. Hoone laiendamise korral, isegi kui eeltoodud tingimus on täidetud, ei toetata projekti selles ulatuses, mille võrra hoone kütav pind võrreldes algse olukorraga suureneb. See tähendab, et suurenevat kütavat pinda võrreldes hoone algse kütava pinnaga ei loeta toetuse andmise arvestuses abikõlblikuks. Siiski on sellise projekti, mille puhul hoone kütav pind suureneb, elluviimine toetusvahendite abil võimalik, kattes sama projekti raames hoone algset mahtu ületava osa kulud omavahenditest. Võimalik on hoone välisgabariitide muutmine hooneosasid lammutades, osaliselt asendades või näiteks lammutatud hooneosa funktsioonide täitmiseks laienduse ehitamine allesjääva hooneosa teisele küljele. Seejuures peavad kõik sellised muutused võrreldes hoone algse olukorraga kajastuma projekti lisaks olevas ehitusprojektis (eelprojekt või põhiprojekt) ja olema teostatud projekti elluviimise perioodil, et energiatarbimisarvutuse kaudu oleks võimalik tõendada kogu hoonega kavandatavate tegevustega kogu projektiga kaasnevat tarnitud energia ja kasvuhoonegaaside heide vähenemist. Vaatamata täiendavatele paindlikkustele hoone ümberkorraldamisel, on meetme keskne eesmärk parandada hoone energiatarbimist eelkõige energiatarbimistöödega. Seepärast on meetme tingimustes (abikõlblikkuse periood, toetusvajadus m² kohta jm) eelkõige arvestatud energiatarbimistööde tegemisega kaasnevate vajadustega.

Põhinõueteks hoone omandile ja kasutusele on, et projektiga hõlmatud hoone ja hoonealune kinnistu või selle eeldatavat kasutusega ületava pikkusega hoonestusõigus kuulub taotluse esitamisel KOVile, tema valitseva mõju all olevale valitsussektoris kuuluvale üksusele või KOVide ühise valitseva mõju all olevale valitsussektoris kuuluvale üksusele, kes peab seejuures olema ka taotluse esitajaks. Samuti peab projektieelne hoone olema vähemalt osaliselt kasutuses seadusest tuleneva KOVi teenuse osutamiseks.

Selleks et toetuse andmisel panustataks kliimaeesmärkide täitmisesse, peab energiatarbimise vaates olema projektieelse hoone puhul üldjuhul täidetud tingimus, et taotluse esitamisel ei vasta hoone energiatarbimisarv taotluse esitamise tähtpäeval kehtivatele ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 11. detsembri 2018. a määruses nr 63 „Hoone energiatarbimise miinimumnõuded“ sätestatud oluliselt rekonstrueeritavale hoonele kohalduvale energiatarbimisarvu piirväärtusele. Alternatiivina on võimalik toetust taotleda ka juhul, kui hoone vastab tegeliku hoone energiakasutuse vaates oluliselt rekonstrueeritavale hoonele kohalduvale energiatarbimisarvu piirväärtusele, kuid üle poole hoone välispiirete pindalast (välja

arvatud avatäited) on soojustamata. Viimase puhul hindab rakendusüksus tingimuse täitmist põhimõttel, kas hoone välispiiretele on soojustus paigaldatud või mitte (nt selle erandi puhul kohustusliku lisana lisatud tõendite nagu näiteks fototabeli või projekteerimise eelse ekspertiisi akti põhjal), ega hinda sisuliselt soojustusmaterjali isolatsiooniomadusi või selle paigalduse kvaliteeti. Sellisel tingimusel toetust taotledes peab arvestama, et energiatõhususarvule vastav energiaklass peab paranema ühe klassi võrra ja kogu projektiga peab olema saavutatud tarnitud energiakasutuse ja kasvuhoonegaaside heite vähenemine. Sellist erandit võimaldatakse põhjusel, et olemasolevale hoonele arvatud energiatõhususarv sõltub tegelikust energiakasutusest hoones, mis võib tulemusena anda ka suhteliselt hea energiaklassi rekonstrueerimata või osaliselt rekonstrueeritud hoones kui selle kasutus on olnud väike. Erandi lubamine võimaldaks kaasata meetmesse ka sellised objektid, mille puhul oleks sel juhul näiteks üheks väljundiks hoonemahu vähendamine ja allesjääva osa ümberehitamine ning oluliselt energiatõhusamaks muutmine. Lisaks rakendatakse täiendavat erisust hoone energiatõhususe miinimumnõuete määruse tähenduses suure energiatarbega hoonetele, millele eelnõu koostamise ajal energiatõhususarvu piirväärtust sätestatud ei ole. Suure energiatarbega hoone puhul peab tulemuseks olema energiatõhususarvu (tüüpilisel kasutusel) paranemine vähemalt 30 protsenti ning samuti kohaldub nõue kogu projektiga saavutatavale tarnitud energia säästule ja kasvuhoonegaaside heite vähenemisele. Kui projekti raames asendatakse hooneosa või ehitatakse see laiendusena, tuleb selles osas lähtuda puudega inimeste erivajadustest tulenevate nõuetega ehitisele. Projekti järgse hoone kasutus peab juba taotluse esitamise hetkel olema planeeritud selliselt, et see jääks pikaajaliselt avaliku sektori teenuste osutamiseks kasutusse, sealhulgas vähemalt osaliselt seadusest tuleneva KOVi teenuse osutamiseks. Kuigi määruses on selle nõude täitmise kontrolli ulatus piiritletud tavapärase viie aastaga, hinnatakse hoone pikaajalise kasutuse väljavaateid projektide hindamisel vastavalt hindamismetoodikale 10 aasta vaates. Paragrahvi 3 lõike 4 punkt 2 sätestab, et meetmest ei toetata projekte, mille elluviimise tulemusel rekonstrueeritud hoone kasutus viieaastase perioodi jooksul projekti lõppemisest arvates on väiksem kui 90 protsenti hoone köetavast pinnast. Sätte eesmärk on vältida investeeringute tegemist hoonetesse, mis lähiajal osaliselt või tervikuna kasutusest välja võivad langeda. Sättega seonduvalt on määruse § 11 lõike 3 punktis 5 lisatud nõue, et taotlusest peab selguma hoone jätkusuutliku kasutamise plaan ja kavandatud tegelik kasutus kogu köetava pinna ulatuses vähemalt 10 aasta jooksul pärast projekti lõppu ning taotluses peab sisalduma kinnitus, et hoone tegelik kasutus projekti elluviimise järgselt on projekti lõppemisest arvates vähemalt 5 aasta jooksul mitte väiksem kui 90% hoone köetavast pinnast. Nõude rikkumine on ühtlasi ka toetuse tagasinõudmise aluseks. Nõude eesmärk on, et investeeringuid tehtaks läbimõeldult ja KOV rahvastikustruktuuri ning teenuse vajaduse prognoose arvestades. Toetuse taotlemine on võimalus kaasfinantseerida pikaajaliselt vajalike teenuste osutamiseks kasutatava taristu investeeringuid. Juhend § 11 lõike 3 punktis 5 nimetatud rahvastikuprognoosi ja teenuse sihtrühma dünaamikat arvestava hoone jätkusuutliku kasutamise plaani koostamiseks tehakse rakendusüksuse kodulehel kättesaadavaks hiljemalt taotlusvooru avamise ajaks. Projekti tulemusel peab hoones olema tagatud määruses sätestatud tasemel energiatõhususnäitajate saavutamine ning nõuetele vastav sisekliima ja ventilatsioon, mille täiendava energiakuluga peab lahenduse projekteerimisel arvestama. Kuna alates 01.01.2025 ei ole ELi vahenditest lubatud toetust anda eraldiseisvate fossiilkütust kasutavate katelde paigaldamiseks, ei ole lahenduse osana lubatud hoone energiatarbe katmiseks peamise kütteallikana fossiilkütuseid kasutava energiatootmisüksuse paigaldamine või sellise lokaalse energiatootmisüksusega, mis

kasutab peamise kütteallikana fossiilkütuseid, seotud tööd või samasisulised projekti elluviimise perioodil projekti väliselt tehtavad tööd. Sellised tööd ei ole projekti abikõlblikkuse perioodil lubatud ei toetusest ega omavahenditest, kuna arvestades, et suurem osa kogu projekti elluviimiseks vajaminevast eelarvest kaetakse paljudel juhtudel omavahenditest, ei ole tööde üksikute elementide puhul võimalik vahet teha kas toetuse andmine konkreetsele projektile mõjutab nimetatud kütteliigi kasutusse võtmist/jäämist või mitte. Meetmest ei toetata projekte mis hõlmavad projekti raames tehtavate energiatõhusustöödega samal ajal projekti elluviimise perioodil ka hoone laiendamist kui projekti raames tehtavaid töid ja laiendust ei ole projekteeritud ega tehtud ühtse terviktegevusena. Sätte eesmärgiks on saada terviklik informatsioon projekti järgse hoone parameetrite ja energiakasutuse kohta, mis võimaldab korrektselt teha hoone energiamärgise arvutuse ning rakendusüksusel teostada kontroll muuhulgas § 3 lõikes 4 toodud aluste esinemise kohta, millisel juhul meetmest projekti ei toetataks. Lisaks on sätestatud, et meetmest ei toetata projekte, mis hõlmavad hoonestusõiguse alusel püstitatud hooneid, mille kasutusega ületava pikkusega hoonestusõiguse omanik ei ole KOV, tema valitseva mõju all olev valitsussektoris kuuluv üksus või KOVide ühise valitseva mõju all olev valitsussektoris kuuluv üksus.

Toetusvahendite vähesuse tõttu on olenevalt KOV elanike arvust eristatud milline on olemasoleva hoone, mida projekti kavatakse kaasata, minimaalne suurus. Selle erisuse eesmärk on toetada selliste hoonete korrastamist, millega seotud tööd hoone suuruse tõttu käiksid KOVile suure tõenäosusega üle jõu. Väiksema elanike arvuga KOVid on tõenäolisemalt oma väiksemast eelarvamahust tulenevalt vähem võimekad lühikese aja jooksul tervikuna ellu viima suure eelarvega projekte. Seega on eristatud milline on hoone minimaalne suurus, millega KOVid saavad taotlema tulla. Antud meetmest saab toetust taotleda kui hoone vastab järgmisele tingimusele: taotluse esitamise hetkel on hoone kõetava pinna ruutmeetrite arv ehitisregistri andmetel alla 8000 elanikuga kohaliku omavalitsuse üksuse puhul, mille kohta taotlus esitatakse, suurem kui 5500 ja üle 8000 elanikuga kohaliku omavalitsuse üksuse puhul suurem kui 6500, võttes elanike arvu aluseks rahvastikuregistri andmed 2025. aasta 1. jaanuari seisuga. Väiksemate hoonete energiatõhusustöödeks on kasutatav toetusmeede „[Moderniseerimisfondist kohaliku omavalitsuse hoonete energiatõhusaks muutmiseks antava toetuse kasutamise tingimused ja kord](#)“. Viimase puhul ei ole siiski lubatud mõningad tegevused nagu näiteks hooneosa asendamine.

Kavandatava määruse § 3 lõike 5 järgi ei ole projekti elluviimise käigus lubatud projektiga hõlmatud hoone liitmine ega hoone jagamine kaheks või enamaks hooneks. Hoonete liitmiseks või hoone jagamiseks tehtavad toimingud peavad olema lõpuni viidud ja vormistatud ehitisregistris hiljemalt taotluse esitamise ajaks.

Paragrahvis 4 sätestatakse tingimused taotlejate poolt Haridus- ja Teadusministeeriumiga läbiviidavale vabatahtlikule eelkonsultatsioonile, mis kohaldub juhul, kui projekt hõlmab hoonet, mida kasutatakse või hakatakse tööde järgselt kasutama põhi- või üldkeskhariduse pakkumiseks ja mis võimaldab projekti hindamisel saada lisahindpunkte.

Eeltoodud konsultatsiooni võimaluse loomise ja selle kasutamise soodustamise põhjuseks on soov tagada, et suuremahulised haridusvaldkonna investeeringud oleksid tehtud läbimõeldult ja ei oleks vastuolus või pigem toetaksid riigi haridusvaldkonna eesmärkide saavutamist.

Lahenduse väljatöötamisse oli kaasatud Haridus- ja Teadusministeerium. Konsultatsiooni läbimist võetakse taotluste hindamisel arvesse soodustava asjaoluna.

Paragrahvis 5 sätestatakse projekti abikõlblikkuse periood ja erisused abikõlblikkuse perioodi osas projekti ettevalmistamisega seotud tagantjärele hüvitatavatele kuludele ning erisused, millega tuleb arvestada juhul kui projekti raames antakse riigiabi. Projekti abikõlblikkuse periood algab 2027. aasta 1. jaanuarist, et tagada kooskõla riigi eelarvestrateegias 2026-2029 meetmele ette nähtud kulude aastate vahelise jaotusega. Projekti ettevalmistavaid tegevusi (energiamärgise andmine, ehitise audit, projekteerimine jms) on võimalik alustada alates 1. jaanuarist 2025. Kui projekti raames antakse riigiabi, välja arvatud üldise grupierandi määruse artikli 53 või komisjoni 20. detsembri 2011. a otsuse alusel antav riigiabi, ei tohi projektiga seotud tegevusi alustada ega võtta kohustusi nimetatud tegevuste tegemiseks enne taotluse esitamist; muu hulgas ei tohi enne rakendusüksusele taotluse esitamist kinnitada tellimusi, nõustuda pakkumusega, sõlmida lepingut või kokkulepet, teha ettemaksu, kasutada teenust, allkirjastada üleandmis-vastuvõtuakti ega teha muid sarnaseid tegevusi. Ühtlasi nähakse ette tingimuslik võimalus abikõlblikkuse perioodi pikendamiseks toetuse saajast mitteoleneval põhjusel, milleks võib olla näiteks hanke nurjumine või ehitustööde tegemisel konstruktsioonide avamisel selgunud tööde tegemise aega pikendav lisatööde tegemise vajadus, ja sätestatakse, et projekt loetakse lõppenuks pärast lõpparuande kinnitamist ja toetuse saajale viimase väljamakse tegemist.

Paragrahv 6 sätestab abikõlblikud kulud ja kulude abikõlblikuks lugemise täiendavad tingimused. Ühtlasi sätestatakse, et projekti mitteabikõlblikud kulud ja abikõlblikud, kuid toetusmahtu ületavad kulud katab toetuse saaja.

Abikõlblikud kulud saab üldistatult jagada 6 gruppi järgmiselt:

- 1) projekti ettevalmistamisega seotud kulud, milleks on energiamärgise andmise, energiasäästu eksperdi kaasamise, ehitise auditi, muinsuskaitse eritingimuste koostamise ja tööde kavandamiseks vajalike uuringute läbiviimise, projekteerimise, ehitusprojekti ekspertiisi ja arhitektuurivõistluse läbiviimisega seotud kulu;
- 2) hoone energiatõhususe parandamise ja kasvuhoonegaaside heite vähendamise eesmärgil tehtavad kulud ning hoone nõutava sisekliima tagamiseks tehtavad kulud nagu soojustamise kulu; avatäidete (uste, akende ja muu taolise) uuendamise kulu; küttesüsteemide, soojusvarustuse ja soojatarbevee süsteemide uuendamise kulu; ventilatsioonisüsteemide ehitamise ja uuendamise kulu; jahutussüsteemide paigaldamise kulu, kui see tuleneb vajadusest tagada nõuetele vastav sisekliima; taastuenergia süsteemide, sealhulgas salvestuslahendused, automaatika ja tarkade juhtimisseadmete, sealhulgas andurid ja andmehõivesüsteemid, mis võimaldavad hinnata projekti tulemusi, hankimise, paigaldamise ja seadistamisega seonduv kulu; päikesekaitse lahenduste kulu; valgustuse uuendamise kulu;
- 3) energiatõhusustööde elluviimise võimaldamiseks tehtavad kulud nagu hoone piirde-, kande- ja jäigastavate konstruktsioonide muutmise ja asendamise kulu, kui see on vajalik energiatõhusust tagavate tehnosüsteemide paigaldamiseks, taastuenergia kasutuselevõtuks või soojustuse paigaldamiseks;

- 4) hoone gabariitide ja välispiirete muutmisega seotud kulu nagu hooneosa lammutamise kulu; hooneosa asendamiseks vajalik hoone laiendamise kulu, arvestades määruses sätestatud piiranguid;
- 5) hoone kasutamiseks vajalike rajatiste ja kommunikatsioonide ehitamise kulu; hoone toimimiseks vajalike kommunikatsioonidega liitumise kulu ja hoone kaugküttevõrguga ja -jahutusvõrguga liitumisega kaasneva töö kulu kinnistu piirides;
- 6) omanikujärelevalve kulu.

Üldistatult on abikõlblikud kõik projekti ja toetuse andmise eesmärgi (saavutatud tarnitud energia ja kasvuhoonegaaside heite vähenemine, hoonete sisekliima nõuetega vastavusse viimine ning taastuvenergia kasutuse edendamine) saavutamiseks tehtavate tööde kulud. Sealhulgas on abikõlblikud energiasäästutööde tegemise eelduseks olevad või nendega vahetult seotud tööde kulud ning hooneosa lammutamise, hooneosa asendamiseks vajalik hoone laiendamise kulu. Viimase puhul tuleb arvestada piirangutega, mille mitteametamisest ei ole projekt tervikuna sellest meetmest toetatav. Varem rakendatud samal eesmärgil rakendatud toetusmeetmetes on küsimusi tekitanud, mida mõistetakse hoone kasutamiseks vajalike rajatiste ja kommunikatsioonide ehitamise kuluna, mida loetakse abikõlblikuks. Eelkõige mõeldakse selle all hoonele kasutusloa andmiseks vajalike kommunikatsioonide ja tehnosüsteemide ehitamise kulu. Näiteks kui hoone lahendus näeb küttesüsteemina ette konteinerkatlamaja, hoone jaoks ehitatavat reovee pumpamislahendust, õigusaktidega nõutavat elektriautode laadimistaristut vms. Muid kinnistul tehtavaid töid ja nende kulusid, mis hoone kasutusloa väljastamise eeldusena nõutav ei ole, näiteks rekreatsiooni-, mängu- ja spordiväljakud, paviljonid jms, abikõlblikuks ei loeta. Tulenevalt maksimaalsele toetusele seatud piirangutest viimasena nimetatud kulusid üldjuhul ka projekti kaasata ei soovita.

Abikõlblikud ei ole järgmised kulud:

- kulu, mis on seotud kapitalirendi tüüpi liisinglepingu sõlmimise, intressi, kindlustuse ja muu taolisega; kapitalirendi makse, kui asja omandiõigus ei lähe kapitalirendi tulemusel üle toetuse saajale;
- amortisatsioonikulu;
- kulu projekti sellise tegevuse elluviimiseks, mille kohta on viimase kolme aasta jooksul antud toetust riigi muudest tuludest, sealhulgas Euroopa Liidu vahenditest või teistest välisvahenditest;
- muud projektiga mitte seotud ning projekti elluviimise seisukohast põhjendamatud ja ebaolulised kulud;
- käibemaks ulatuses, mida toetuse saajal on õigus tagasi saada;
- projektijuhtimise, hanke korraldamise ja õigusabi kulu ning riigilõiv;
- kinnistu omandamisega seotud kulud;
- ülemäärased, toreduslikud või vääralt arvestatud kulud;
- kulu, mida hüvitatakse muudest riigieelarvelistest või Euroopa Liidu vahenditest, või kulu, mille hüvitamiseks on varem antud toetust riigieelarvest või Euroopa Liidu või välisvahenditest;
- Euroopa Liidu või välisvahendite toetustest kaetud omafinantseeringu kulu;

- paragrahvis 7 nimetatud kulud (kulude abikõlblikkuse lisatingimused riigiabi korral), kui toetus on riigiabi; kui toetust antakse üldise grupierandi määruse artikli 38a alusel ei ole abikõlblikud investeeringukulud, mis tehakse ettevõtja tegevuse viimiseks kooskõlla kehtivate Euroopa Liidu normatiividega ega investeeringukulud, mis tehakse koostootmise ja kaugkütte või -jahutuse eesmärgil.

Eraldi on välja toodud abikõlblikkuse tingimused olenevalt hoone kasutusest. Kuna toetusmeede panustab avaliku sektori hoonete energiatõhusaks muutmisesse ja eelkõige KOV allsektori teenuste osutamiseks kasutatavate hoonete energiatõhusaks muutmisesse, siis hoone puhul, mida kasutatakse pärast projekti elluviimist tervikuna avaliku sektori poolt osutatava teenuste osutamiseks, sealhulgas vähemalt osaliselt seadusest tuleneva kohaliku omavalitsuse üksuse teenuse osutamiseks, on kulud abikõlblikud kogu hoone köetavale pinnale vastavas ulatuses. Hoones, mida kasutatakse pärast projekti elluviimist osaliselt avaliku sektori poolt osutatavate teenuste osutamiseks, sealhulgas vähemalt osaliselt seadusest tuleneva kohaliku omavalitsuse üksuse teenuse osutamiseks, on kulud abikõlblikud seadusest tuleneva kohaliku omavalitsuse üksuse teenuse osutamiseks ja muu avaliku sektori poolt osutatava teenuse osutamiseks kasutatavale köetavale pinnale vastavas ulatuses. Avaliku sektori poolt osutatava teenuse osutamiseks kasutuses olemine tähendab nii seadusest tulenevat ülesannet avaliku sektori poolt teenuse osutamiseks, kui avaliku sektori poolt vabatahtlikult osutatava teenuse osutamist, mida ka tegelikult avaliku sektori poolt osutatakse. Hoone osa või sellele vastava osa, mida ei kavandata taotluse esitamisel kasutada või mida ei kasutata pärast projekti elluviimist avaliku sektori poolt osutatavate teenuste osutamiseks, töid ei toetata ja sellist pinda abikõlbliku ja toetatava pinna hulka ei loeta. Nimetatut ei kohaldata, kui see hooneosa või sellele vastav osa on antud kasutusse seadusest tuleneva kohaliku omavalitsuse üksuse ülesande täitmise raames avalikke teenuseid osutavale mittetulundusühingule, sihtasutusele või avaliku sektori enamusosalusega äriühingule, ja see on pärast projekti elluviimist seadusest tuleneva kohaliku omavalitsuse üksuse ülesande täitmiseks kasutuses. Näiteks juhul, kui projektiga hõlmatud hoone või selle osa kavandatakse anda kasutusse KOV üksuse ülesannete täitmise raames avalikke teenuseid osutavale mittetulundusühingule, sihtasutusele (kultuuriseltsid, spordiühingud) või avaliku sektori enamusosalusega äriühingule, loetakse ka see osa hoones köetavast pinnast abikõlblikuks. Avaliku sektori poolt osutatavate teenuste all mõeldakse teenuseid, mida pakub KOV või tema sõltuv üksus ise, mida pakub avaliku sektori teenusena keskvalitsus või mille osutamist korraldab KOV seadusest tuleneva ülesandena ülesande täitmise raames läbi mittetulundusühingu, sihtasutuse või avaliku sektori enamusosalusega äriühingu. Projekti toetamiseks on seega eeltingimuseks, et vähemalt osaliselt peab hoone olema projekti järgselt kasutuses seadusest tuleneva KOV teenuse osutamiseks (kas KOV poolt otse või KOV poolt ülesande täitmise raames delegeerituna), alles seejärel on võimalik abikõlblikuks lugeda muu avaliku sektori poolt teenuste osutamiseks kasutatavale köetavale pinnale vastav pind.

Näiteks võivad sellised avaliku sektori poolt osutatavad või korraldatavad teenused olla üldhooldus-, õendusabi-, kultuuri-, spordi-, noorsootööteenus; koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide ja huvikoolide, raamatukogude, rahvamajade, muuseumide, spordibaaside, turva- ja hooldekodude teenus; tervishoiuasutuste teenus ning muud KOVi põhiülesannete täitmiseks vajalikud teenused. Samuti avaliku sektori kontrolli all olev muu

sotsiaalhoolekande seadusest tulenev sotsiaalhoolekande ning tervishoiuteenus (hooldushaiglateenus, koduteenus, isikliku abistaja teenus, tugiisikuteenus, täisealise isiku hooldus, võlanõustamisteenus, eluruumi tagamine, varjupaigateenus, turvakoduteenus, sotsiaaltransporditeenus). Ka perearsti teenuse osutajaks, s.o üldarstiabi osutava äriühingu osanikuks või aktsionäriks, võib [tervishoiuteenuste korraldamise seaduse](#) § 15 lõike 1 punkti 2 kohaselt olla kohaliku omavalitsuse üksus.

Abikõlbliku pinna arvestus toimub esitatud ehitusprojekti andmete ja taotluses esitatud kasutusotstarvete alusel, mis kohalduvad projektijärgse hoone pinnale. Projektiga hõlmatud hoone kasutusotstarbe (avaliku sektori kasutus) säilitamise nõude täitmise jälgimisel viie aastase perioodi jooksul, arvates projekti lõppemisest, võetakse samuti aluseks projekti tulemusel alles jäänud pinna taotluses esitatud kasutus ja ruutmeetrite arv. Tingimuse, et proportsionaalset osa hoone kõetava pinna suurus, mis ületab hoone projektieelse kõetava pinna suurst, ei loeta abikõlblikuks ja ei toetata, täitmise kontrollimisel võetakse aluseks olemasoleva hoone ehtisregistri andmed ja projekti elluviimise järgse hoone ehitusprojekti kohane kõetav pind. Viimast kasutatakse ka energiatõhususarvu arvutuse alusena.

Toetus makstakse maksimaalselt välja mahus, mille ulatuses on see kaetud abikõlblike kuludega, arvestades seejuures nii maksimaalsele toetuse suurusle kui ka kulude abikõlblikkusele kohalduvaid piiranguid.

Näide 1: projekti elluviimise järgses hoones kavandatakse osutada raamatukoguteenust 40-l % kõetavast netopinnast, lasteaiateenust 20-l % kõetavast netopinnast, perearstiteenust, kus KOV ei ole osanik, 40-l %-l kõetavast netopinnast.

Toetust saab taotleda 60-le %-le kõetavale netopinnale vastavast pinnast, kuna perearstiteenus ei ole avaliku sektori poolt osutatav teenus, ega ole seetõttu abikõlblik. Seejuures toetuse määr arvestatakse vastavalt määruse lisas 1 toodule.

Näide 2: projekti elluviimise järgse hoone kasutus kavandatakse järgmiselt: üldhooldusteenust osutatakse 40-l % kõetavast netopinnast, perearstiteenust, kus KOV ei ole osanik, 10-l %-l kõetavast pinnast, apteegiteenust 10-l %-l kõetavast pinnast, noorsootõõteenust pakub lepingu alusel MTÜ 20-l %-l kõetavast pinnast, valla teenuspunkt kasutab 10 % kõetavast pinnast, ettevõtjale antakse rendile 10% kõetavast pinnast.

Toetust saab taotleda 70-le %-le kõetavale netopinnale vastavast pinnast, kuna perearstiteenus ja apteegiteenus ning ettevõtjale välja renditud pinna kasutus ei ole avaliku sektori poolt osutatav teenus, ega ole seetõttu abikõlblik. Üldhooldusteenus, noorsootõõteenus, KOV üldteenus loetakse avaliku sektori poolt osutatavateks teenusteks. Seejuures toetuse määr arvestatakse vastavalt määruse lisas 1 toodule.

Paragrahv 7 sätestab kulude abikõlblikkuse lisatingimused riigiabi korral. Juhinduda tuleb viidatud ELi õigusaktidest. Kui toetus on kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antav abi, on abikõlblikud kulud üldise grupierandi määruse artikli 53 lõike 4 punkti a kohased taristu rajamise, uuendamise või parendamise investeeringukulud, eeldusel et taristu tegevusaega või ruume kasutatakse aastas vähemalt 80% ulatuses kultuurilistel eesmärkidel. Kui toetus on spordi- ja mitmeotstarbelise vaba aja veetmise taristule antav abi, on abikõlblikud üldise

grupierandi määruse artikli 55 lõike 8 kohaselt materiaalsesse ja immateriaalsesse varasse tehtud investeeringute kulud. Kui toetus on hoonete energiatõhususe meetmetesse tehtavateks investeeringuteks ettenähtud abi üldise grupierandi määruse artikli 38a kohaselt, on abikõlblikud kulud sama artikli lõikes 5 nimetatud kulud, mida võib kombineerida sama artikli lõigetes 7 ja 9 nimetatud investeeringukuludega. Seejuures tuleb arvestada, et artikli 38a alusel peab hoone energiatõhususe parendamine tooma kaasa primaarenergia nõudluse languse vähemalt lõike 6 punktis i või punktis iii sätestatud määral.

Paragrahvi 8 lõike 1 kohaselt sõltub toetuse määr KOVi tuludest ja elanike arvust ning on määruse lisa 1 kohaselt 50–70 protsenti projekti abikõlblikest kuludest. Toetuse suuruse arvutamiseks peab esmalt selguma abikõlbliku köetava pinna suurus, arvestades § 6 lõigetes 5–7 sätestatud, ning abikõlblikud tööd ja nende maksumus abikõlbliku köetava pinna kohta.

Paragrahvi 8 lõige 2 sätestab piirangud toetuse andmisel. Toetuse andmisel kohalduvad mõlemad piirangud – nii § 8 lõike 2 punktis 1 sätestatud individuaalsest toetusmäärast sõltuv piirang ühe ruutmeetri projektijärgse hoone köetava pinna kohta kui ka punktis 2 sätestatud individuaalsest toetusmäärast sõltuv piirang kogu projekti maksumusele. Maksimaalne toetuse suurus arvutatakse vastavalt määruse lisas 1 sätestatud toetusmäärale ja on 600–840 eurot projekti elluviimise järgse hoone abikõlbliku köetava pinna ühe ruutmeetri kohta ja see arvutatakse järgmise valemi järgi: 1200 eurot $\times$ individuaalne toetusmäär. Maksimaalse toetuse suurust kasutatakse, et piiritleda maksimaalset toetuse suurust konkreetsele projektile, millest rohkem toetust anda ei ole võimalik ja see on kehtestatud eelkõige voo mahu parema planeerimise eesmärgil. Tegelik toetuse suurus sõltub kavandatavatest tegevustest ja piirangutest abikõlbliku pinna ja kulude arvestamisel.

Näited toetuse suuruse kujunemisest

1. Hoone abikõlblik pind ei muutu

Näide 1. Projekti eesmärk on täies ulatuses seadusest tuleneva KOVi teenuse osutamiseks (näidetes edaspidi ka *KOV ülesannete täitmiseks kasutatav pind*) kasutatava 8000 m² suuruse köetava pinnaga hoone energiatõhusaks muutmine, tehes vaid abikõlblikke energiatõhusustöid ja konkreetsele KOVile rakendub individuaalne toetusmäär 60%. Maksimaalne toetus ühe m² kohta arvestatuna kujuneb järgmiselt: (1200 eurot/m² $\times$ 60%) $\times$ 8000 m² = 5 760 000 eurot ja maksimaalne toetus konkreetsele taotlejale arvestatuna järgmiselt: 8400000 eurot $\times$ 60% = 5 040 000. Konkreetsele taotlejale arvutatud maksimaalne toetuse suurus on väiksem kui oleks toetus köetava pinna kohta m²-põhiselt arvestatult ja rakendub maksimaalse toetuse suuruse piirang. Toetusotsuses märgitav maksimaalse toetuse suurus on 5 040 000 eurot. Lõplik tegelik toetus arvestatakse vastavalt tegelikele tõendatud ja tasutud kuludele. Seejuures ei tohi toetus arvestatuna ühe m² kohta ületada 720 eurot ühe m² kohta.

Näide 2. Projekti eesmärk on täies ulatuses KOV ülesannete täitmiseks kasutatava 8000 m² suuruse köetava pinnaga hoone energiatõhusaks muutmine tehes vaid abikõlblikke energiatõhusustöid ja konkreetsele KOVile rakendub individuaalne toetusmäär 70%. Maksimaalne toetus ühe m² kohta arvestatuna kujuneb järgmiselt: (1200 eurot/m² $\times$ 70%) $\times$

$8000 \text{ m}^2 = 6\,720\,000$ eurot ja maksimaalne toetus konkreetsele taotlejale arvestatuna järgmiselt: $8\,400\,000 \text{ eurot} \times 60\% = 5\,880\,000$ eurot. Konkreetsele taotlejale arvutatud maksimaalne toetuse suurus on väiksem kui toetus köetava pinna kohta m^2 -põhiselt arvestatuna ja rakendub maksimaalse toetuse suuruse piirang. Toetusotsuses märgitav maksimaalse toetuse suurus on $5\,880\,000$ eurot. Lõplik tegelik toetus arvestatakse vastavalt tegelikele tõendatud ja tasutud kuludele. Seejuures ei tohi toetus arvestatuna ühe m^2 kohta ületada 840 eurot ühe m^2 abikõlbliku pinna kohta.

Näide 3. Projekti eesmärk on täies ulatuses KOV ülesannete täitmiseks kasutatava 5500 m^2 suuruse köetava pinnaga hoone energiatõhusaks muutmine tehes vaid abikõlblikke energiatõhusustöid ja konkreetsele KOVile rakendub individuaalne toetusmäär 70% . Maksimaalne toetus ühe m^2 kohta arvestatuna kujuneb järgmiselt: $(1200 \text{ eurot/m}^2 \times 70\%) \times 5500 \text{ m}^2 = 4\,620\,000$ eurot ja maksimaalne toetus konkreetsele taotlejale arvestatuna järgmiselt: $8\,400\,000 \text{ eurot} \times 70\% = 5\,880\,000$ eurot. Konkreetsele taotlejale arvutatud maksimaalne toetus 1 m^2 köetava pinna kohta arvutatuna on väiksem kui maksimaalne toetus konkreetsele taotlejale arvestatuna ja maksimaalsele toetuse suurusele rakendub piirang ühe ruutmeetri kohta antava toetuse järgi arvestatuna. Toetusotsuses märgitav maksimaalse toetuse suurus on $4\,620\,000$ eurot. Lõplik tegelik toetus arvestatakse vastavalt tegelikele tõendatud ja tasutud kuludele. Seejuures ei tohi toetus arvestatuna ühe m^2 kohta ületada 840 eurot ühe m^2 abikõlbliku pinna kohta.

2. Hoone abikõlblik pind muutub

Näide 1. Projekti eesmärk on täies ulatuses KOV ülesannete täitmiseks kasutatava 8000 m^2 suuruse köetava pinnaga hoone energiatõhusaks muutmine, tehes nii abikõlblikke energiatõhusustöid kui lammutades 2000 m^2 köetavat pinda ja ehitatakse asemele 3000 m^2 köetavat pinda, mis on samuti abikõlblik tegevus kuid arvestades piirangut, et ei toetata proportsionaalset osa, mille võrra hoone köetav pind algse olukorraga võrreldes suureneb. Seega abikõlblik pind on 8000 m^2 . Konkreetsele KOVile rakendub individuaalne toetusmäär 70% . Maksimaalne toetus 1 m^2 kohta arvestatuna kujuneb järgmiselt: $(1200 \text{ eurot/m}^2 \times 70\%) \times 8000 \text{ m}^2 = 6\,720\,000$ eurot ja maksimaalne toetus konkreetsele taotlejale arvestatuna järgmiselt: $8\,400\,000 \text{ eurot} \times 70\% = 5\,880\,000$ eurot. Konkreetsele taotlejale arvutatud maksimaalne toetus ühe m^2 köetava abikõlbliku pinna kohta arvutatuna on suurem kui maksimaalne toetus konkreetsele taotlejale arvestatuna ja maksimaalsele toetuse suurusele ja seega rakendub piirang taotlejale kohalduva maksimaalse toetuse suuruse järgi arvestatuna. Toetusotsuses märgitav maksimaalse toetuse suurus on $5\,880\,000$ eurot. Lõplik tegelik toetus arvestatakse vastavalt tegelikele tõendatud ja tasutud kuludele. Seejuures ei tohi toetus arvestatuna ühe m^2 kohta ületada 840 eurot ühe m^2 abikõlbliku pinna kohta.

Näide 4. Projekti eesmärk on projekti eelselt täies ulatuses KOV ülesannete täitmiseks kasutatava 8000 m^2 suuruse köetava pinnaga hoone energiatõhusaks muutmine, tehes nii abikõlblikke energiatõhusustöid kui lammutades 2000 m^2 köetavat pinda ja ehitatakse asemele 3000 m^2 köetavat pinda, mis on samuti abikõlblik tegevus kuid arvestades piirangut, et ei toetata proportsionaalset osa, mille võrra hoone köetav pind algse olukorraga võrreldes suureneb, kuid projekti järgselt on planeeritud hoone kasutus KOV ülesannete täitmiseks ja muu avaliku sektori poolt teenuse osutamiseks 4000 m^2 ulatuses. Konkreetsele KOVile rakendub näitena

individuaalne toetusmäär 70%. Kuna abikõlblik on vaid KOV ülesannete täitmiseks kasutatav ja avaliku sektori poolt pakutavate teenuste osutamiseks kasutatav köetav pind, on abikõlblikuks köetava pinnaks 4000 m². Maksimaalne toetus ühe m² kohta arvestatuna kujuneb järgmiselt: (1200 eurot/m² x 70%) x 4000 m² = 3 360 000 eurot ja maksimaalne toetus konkreetsele taotlejale arvestatuna järgmiselt: 8400000 eurot x 70% = 5 880 000 eurot. Konkreetsele taotlejale arvatud maksimaalne toetus ühe m² köetava pinna kohta arvatuna on väiksem ja seega rakendub taotlejale piirang ühe m² köetava abikõlbliku pinna kohta arvatuna. Toetusotsuses märgitav maksimaalse toetuse suurus on 3 360 000 eurot. Lõplik tegelik toetus arvestatakse vastavalt tegelikele tõendatud ja tasutud kuludele. Seejuures ei tohi toetus arvestatuna ühe m² kohta ületada 840 eurot ühe m² abikõlbliku pinna kohta.

Maksimaalse toetuse suuruse puhul ühe m² kohta on lähtutud samast eeldatavast tööde maksumusest mida on kasutatud toetusmeetme „Moderniseerimisfondist kohaliku omavalitsuse hoonete energiatõhusaks muutmiseks antava toetuse kasutamise tingimused ja kord“ 2025. aastal avatud taotlusvoorus ja mille puhul on peamised kulud tööde tegemisel seotud otseselt energiatõhusustöödega nagu hoone soojustamine aga ka ventilatsioonisüsteemi väljaehitamine või asendamine, küttesüsteemi väljavahetamine, taastuvenegialahenduste kasutamine jms ning tööde eelduseks olevate konstruktsioonide muutmine või tugevdamine (sh nt katusekonstruktsiooni muutmine päikesepaneelide paigaldamiseks) ja see arvestab toetuse kasutamise peamist eesmärki, muuta olemasolev hoone energiatõhusaks. Asjaolu, et toetusest võimaldatakse vajaduse korral katta ka hooneosade asendamise ja laiendamise kulu, ei muuda põhimõtet, et meetme vahendeid kasutatakse maksimaalselt energiatõhususe eesmärgi saavutamiseks, mis tõendatakse taotluses projektiga saavutatava prognoositava energiasäästu kaudu. Seetõttu on nii meetme elluviimiseks kasutada olevate vahendite vähesusest kui nende võimalikult suures osas otseselt energiasäästu eesmärgil kasutamise põhimõttest lähtuvalt arvestatud energiatõhusustööde, mitte uue hoone ehitamise maksumuse kuludega. Lisaks otsestele energiatõhusustöödele lubatud hoone mahu vähendamiseks tehtavad tööd ja hooneosa asendamiseks (kas samas asukohas või laiendusena nt hoone teisel küljel) tehtavad tööd panustavad energiakasutuse vähenemisse läbi köetava pinna vähenemise või asenduse puhul välisperimeetri soojuslähivuse paremate näitajate ning optimaalsema ehitusliku lahenduse.

Lisaks seab eeltoodud piirang maksimaalsele toetusele ühe ruutmeetri kohta võrdsemasse positsiooni omavahel konkureerivad erineva suurusega objektid. Piirangut seadmata oleks väiksemate objektide puhul võimalik maksimaalse toetuse piirides kasutada oluliselt kallimaid lahendusi kui suuremate objektide energiatõhusustööde projektides. Sh kasutada rohkem vahendeid hooneosa asendamiseks või hoone laiendamiseks kui otsesteks energiatõhusustöödeks. Piirang maksimaalse toetuse suurusele arvestab hoone suurusega 7000 m² ja maksimaalse kuluga abikõlblikeks energiatõhusustöödeks koos nõutava omafinantseeringuga mahus 8,4 mln.

Lõikega 3 määratakse, et kui taotleja on KOVi valitseva mõju all olev valitsussektoris kuuluv üksus või KOVide ühise valitseva mõju all olev valitsussektoris kuuluv üksus, kohaldatakse toetuse määra ja maksimaalse toetuse suuruse leidmisel lõikes 1 KOV valitseva mõju all oleva valitsussektoris kuuluva üksuse või KOVide ühise valitseva mõju all oleva valitsussektoris kuuluva üksuse investeeringuobjekti asukohajärgsele KOVile sätestatud.

Lõigetega 4 ja 5 sätestatakse, et taotleja omafinantseering peab tagama projekti tulemusliku elluviimise ja projekti eesmärkide elluviimise finantsilise jätkusuutlikkuse. Omafinantseeringuna ei arvestata Euroopa Liidu asutuste või fondide kaudu saadud tagastamatut abi. Projekti mitteabikõlblikud ning projekti elluviimiseks vajalikud (sh abikõlblikud), kuid toetusmahtu ületavad kulud katab toetuse saaja. Omafinantseeringuna on võimalik kasutada siseriiklikke, sellist vahendite kasutust selgelt lubavaid või sellel eesmärgil antavaid vahendeid, ja juhul kui määruse alusel antav toetus on riigiabi või vähese tähtsusega abi. Riigiabi või vähese tähtsusega abi korral ei tohi omafinantseering sisaldada avaliku sektori vahendeid, välja arvatud juhul, kui toetust ei anta maksimummääras, mida riigiabi või vähese tähtsusega abi reeglid lubavad.

Paragrahv 9 sätestab toetuse määra erisused riigiabi ja vähese tähtsusega abi korral. Juhinduda tuleb määruse tekstis viidatud ELi õigusaktidest.

Peatükk 3. Taotlejale ja taotlusele esitatavad nõuded

Peatükis (§-des 10–12) sätestatakse toetuse taotlejale (edaspidi *taotleja*) esitatavad nõuded, taotlusele esitatavad üldised nõuded, toetuse taotluse vorm ning sellega esitatavate dokumentide ning kinnituste loetelu. Samuti täpsustatakse hoone energiamärgisele esitatavad nõuded.

Paragrahvi 10 lõike 1 kohaselt võib taotlejaks olla KOV, KOVi valitseva mõju all olev valitsussektoris kuuluv üksus või KOVide ühise valitseva mõju all olev valitsussektoris kuuluv üksus, kellel on investeringuobjekti asukoha järgse KOVi nõusolek taotluse esitamiseks. KOVi nõusolekut taotluse esitamiseks küsitakse, et vältida olukorda, kus KOVide ühisomandis olev üksus esitab taotluse KOViga kooskõlastamata ning välistab sellega KOVil taotluse esitamise võimaluse, kuna vastavalt määruse § 11 lõikele 6 võib ühes taotlusvoorus KOVi kohta esitada maksimaalselt ühe taotluse.

Lõike 2 kohaselt peab taotleja toetuse saamiseks tagama kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses sätestatud finantsdistsipliini nõuetest kinnipidamise.

Lõike 3 kohaselt ei või taotleja olla riigiabi või vähese tähtsusega abi saaja, kellele Euroopa Komisjoni eelneva otsuse alusel, millega abi on tunnistatud ebaseaduslikuks ja siseturuga kokku sobimatuks, esitatud korraldus abi tagasimaksmiseks on seni täitmata.

Lõike 4 kohaselt on KOVil õigus toetust taotleda, kui tal on kehtiv KOKS § 37² kohane kehtiv arengukava.

Lõike 5 kohaselt peavad juhul, kui taotleja on varem saanud toetust, mis on kuulunud tagasimaksmisele, olema tagasimaksed, mille maksmise tähtpäev on saabunud, nõutud summas tehtud.

Paragrahviga 11 sätestatakse taotlusele esitatavad üldised nõuded, sh see, et taotluses esitatud projekti eelarve peab olema põhjendatud ning omafinantseeringu suurus peab vastama nõutavale

määrale, arvestades § 8 lõikes 2 sätestatud piiranguid. Samuti peab olema taotlusest näha, et toetust soovitakse määruuses esitatud tegevuste elluviimiseks, sealhulgas vastab töödega hõlmatud hoone nii enne kui pärast projekti elluviimist hoonele kohalduvatele nõetele, ning projekt teostatakse projekti elluviimise abikõlbliku perioodi piires. Taotlusest peab selguma projektiga seotud hoone jätkusuutliku kasutamise plaan ja kavandatud tegelik kasutus.

Paragrahvi 11 lõikes 2 sätestatakse, et taotluse allkirjastab taotleja allkirjaõiguslik esindaja.

Paragrahvi 11 lõikes 3 sätestatakse taotlusele esitatavad nõuded. Eraldi väärrib välja toomist, et paragrahvi 11 lõike 3 punkti 5 kohaselt peab taotlusest selguma rahvastikuproгноosi ja teenuse sihtrühma dünaamikat arvestav hoone jätkusuutliku kasutamise plaan ja kavandatud tegelik kasutus kogu köetava pinna ulatuses vähemalt kümme aastat pärast projekti lõppu. Nimetatud plaan esitatakse taotluse lisana. Lõike 3 punktis 8 sätestatakse, et taotlus peab sisaldama informatsiooni projekti teostamiseks või projekti üksikuteks tegevusteks viimasel viiel aastal saadud, või taotletava toetuse kohta muudest riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest. Selle eesmärgiks on võimaldada rakendusüksusel kontrollida kulude abikõlblikkust.

Paragrahvi 11 lõikes 4 on loetletud toetuse taotlusele lisatavad kinnitused ja dokumendid. Muu hulgas on nõutav kinnitus omafinantseeringu, mitteabikõlblike kulude, projekti võimaliku kallinemise ja katmise suutlikkuse ning kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse §-s 34¹ sätestatud nõuetest kinnipidamise kohta ning kinnitus, et projektiga hõlmatud hoone ja kinnistu kuulub taotlejale või on taotleja kasuks seatud hoone projektijärgset kavandatavat kasutusega ületava pikkusega hoonestusõigus, ja info kinnistu kasutamiseks sõlmitud lepingute kohta, välja arvatud juhul, kui info on kättesaadav riiklikust registrist. Tõendina, et hoone vastab § 3 lõike 2 punktis 3 nimetatud täiendavale tingimusele, kui hoone energiatõhususarv vastab hoone energiatõhususe miinimumnõuete määruuses sätestatud oluliselt rekonstrueeritavale hoonele kohalduvale energiatõhususarvu piirväärtusele on võimalik esitada näiteks fototabel või projekteerimise eelne ekspertiisiakt. Rekonstrueeritava hoone puhul, millele energiatõhususarvu piirväärtus ei kohaldu, peab suure energiatarbega hooneks olemine selguma väljastatud energiamärgiselt.

Projektiga prognoositava energiasäästu saavutamise tõendamiseks ja hindamiseks vajaliku lisana tuleb esitada hoone energiamärgis arvestades määruuse §-s 12 sätestatud nõudeid ja erisusi. Mitme kasutusotstarbega hoone puhul tuleb lähtuda hoone energiatõhususe miinimumnõuete määruuses sätestatud mitme kasutusotstarbega hoone energiatõhususarvu määramise nõuetest, mis kehtivad taotluse esitamise tähtpäeval.

Paragrahvi 11 lõike 4 punktis 7 on sätestatud, et üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamiseks vajaliku taristu arendamisel tuleb taotlusele lisada ülesande andmise akt, mis vastab Euroopa Komisjoni 20. detsembri 2011. a otsuse „Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes“ artiklis 4 sätestatud nõuetele. Vastavalt nendele nõuetele antakse üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamise õigus ettevõtjale ühe või mitme dokumendiga, kus täpsustatakse eelkõige järgmist:

- avalike teenuste osutamise kohustuse täpne laad ja kestus;
- asjaomane ettevõtja ja vajaduse korral territoorium;
- ülesande andva ametiasutuse poolt ettevõtjale antavate ainu- või erioiguste laad;
- hüvitusmehhanism ning hüvitise arvutamise, kontrollimise ja läbivaatamise parameetrid;
- ülemääraste hüvitiste maksmise vältimise ja tagasinõudmise kord ning
- viide Euroopa Komisjoni 20. detsembri 2011. aasta otsusele „Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes“.

Paragrahvi 11 lõike 4 punktis 8 on sätestatud, et esitada tuleb ülesande andmise akt komisjoni määruse (EL) nr 2023/2832 preambuli punkti 9 tähenduses juhul, kui tegemist on üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi andmisega.

Paragrahvi 11 lõike 4 punktis 9 on sätestatud, et taotlusele tuleb lisada rahvastikuproгноosi ja teenuse sihtrühma dünaamikat arvestav hoone jätkusuutliku kasutamise plaan. Juhend § 11 lõike 3 punktis 5 nimetatud rahvastikuproгноosi ja teenuse sihtrühma dünaamikat arvestava hoone jätkusuutliku kasutamise plaani koostamiseks tehakse rakendusüksuse kodulehel kättesaadavaks hiljemalt taotlusvooru avamise ajaks. Hoone jätkusuutliku kasutamise plaanis esitatud infot kasutatakse projektide hindamisel.

Paragrahvi 11 lõike 4 punktis 11 sätestatakse, et olulise taotluse lisana peab olema lisatud ehitusprojekt põhiprojekti staadiumis või eelprojekt, mis sisaldab energiatõhususarvu arvutamiseks vajalikke tehnilisi andmeid piirdekonstruktsioonide, tehnosüsteemide ja energiatarbimise kohta ning võimaldab koostada energiatõhususarvu arvutuse vastavalt majandus- ja kommunikatsiooniministri 5. juuni 2015. a määrusega nr 58 „Hoone energiatõhususe arvutamise meetodika” kehtestatud meetodikale;

Paragrahvi 11 lõike 4 punkti 12 kohaselt lisatakse taotlusele ehitusprojekti andmete alusel koostatud väljastatud arvutuslik energiamärgis või energiatõhususarvu arvutus, mille järgi on määratud projektijärgse hoone energiatõhususarvu klass. Kui hoone arvutuslikku energiamärgist ei ole võimalik lisada on lubatud energiamärgisel märgitavate näitajate arvutamine ja esitamine energiatõhususarvu arvutusena, allkirjastatult vastavat kutsetunnistust omava energiamärgise andja poolt. Mitme kasutusotstarbega hoone puhul tuleb lähtuda hoone energiatõhususe miinimumnõuete määruuses sätestatud mitme kasutusotstarbega hoone energiatõhususarvu määramise nõuetest, mis kehtivad taotluse esitamise tähtpäeval.

Rakendusüksusel on määruse § 11 lõike 5 kohaselt õigus nõuda täiendavaid dokumente taotluse nõuetele vastavuse hindamiseks.

Paragrahvi 11 lõikes 6 on sätestatud, et ühes taotlusvoorus võib KOVi kohta esitada maksimaalselt ühe taotluse. Piirang on sätestatud arvestades taotlusvooru vahendite mahu piiratust. KOVi kohta esitatud taotlusena arvestatakse ka KOVi valitseva mõju all olev valitsussektoris kuuluvat üksust või KOVide ühise valitseva mõju all olev valitsussektoris kuuluvat üksust poolt esitatud taotlust, mille investeringuobjekti asukoht on selle KOVi haldusterritooriumil. KOVide ühise valitseva mõju all oleva üksuse poolt esitatud taotluse

lisatingimuseks on, et sellise taotluse esitamiseks peab olema selle KOVi nõusolek, kelle haldusterritooriumil investeeringuobjekt asub.

Paragrahviga 12 sätestatakse hoone energiamärgisele esitatavad nõuded. Energiamärgiste (projekti elluviimise eelse hoone kaalutud energiaerikasutusel põhinev energiamärgis (KEK) ja projekti elluviimise järgse hoone arvutuslik energiamärgis (ETA)) või projektijärgse hoone kohta erandina lubatud ehitusprojekti andmete alusel koostatud energiamärgise arvutuse andmeid kasutatakse projektiga saavutatava energiasäästu hindamisel, mistõttu on oluline, et energiamärgised oleksid koostatud kvaliteetseid andmeid kasutades ja omavahel võrreldavad. Seetõttu peavad need olema koostatud samadel tingimustel ja ei või olla väljastatud varem kui toetuse andmise tingimustes kehtestatud tähtpäeval.

Peatükk 4. Taotluse menetlemine

Peatükis (§-des 13–19) käsitletakse taotluse esitamist ja selle menetlemist rakendusüksuse poolt, taotleja ja taotluse nõuetele vastavaks või mittevastavaks tunnistamist, taotluse hindamise korda, taotluse hindamise kriteeriume ning taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemist.

Paragrahvi 13 lõike 2 alusel kinnitab taotlusvooru eelarve ja meetme rakendusüksuse halduskulude suuruse valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.

Taotlused esitatakse rakendusüksusele digitaalselt (elektroonilise taotluste esitamise keskkonna vahendusel) rakendusüksuse poolt taotlusvooru väljakuulutamise teates nimetatud taotluse esitamise tähtpäevaks. Rakendusüksus kontrollib taotleja ja taotluse vastavust käesolevas määruses sätestatud nõuetele. Taotlusvooru välja kuulutamise ja taotluste esitamise tähtpäeva vahe on minimaalselt kaheksa kuud.

Üldjuhul on taotluse menetlemise ajaks kuni 90 kalendripäeva taotluse registreerimisest arvates. Selle aja kestel tehakse taotlejale teatavaks, kas taotlus rahuldati, jäeti rahuldamata või milline on taotluse menetlemise seis, kui taotlustes puuduste kõrvaldamise tõttu on menetluse aeg pikenenud. Kui rakendusüksus avastab taotluse nõuetele vastavuse kontrollimisel puudusi, teatab ta sellest viivitamata taotlejale ja määrab puuduste kõrvaldamiseks tähtaja kuni 10 tööpäeva. Üldjuhul ei saa puudustena kõrvaldada nõudeid, mida ei olnud taotlejal taotluse esitamise kuupäeval võimalik täita. Rakendusüksus edastab taotlejale küsimused taotluse kohta, puuduste kõrvaldamise ettepaneku, ärakuulamiskirja, taotluse rahuldamise või mitterahuldamise otsuse elektroonilise taotluste esitamise keskkonna kaudu. Elektroonilise taotluste esitamise keskkonna kaudu edastatud dokument loetakse taotlejale kätte toimetatuks. Taotluse või taotleja nõuetele mittevastavaks tunnistamise tõttu taotluse rahuldamata jätmise otsusest teavitab rakendusüksus toetuse taotlejat pärast otsuse tegemist elektroonilise taotluste esitamise keskkonna kaudu.

Paragrahvis 14 nimetatakse taotluste menetlemise etapid.

Paragrahvis 15 on sätestatud taotleja ja taotluse nõuetele vastavaks või mittevastavaks tunnistamise alused. Kui taotlusvooru eelarve võimaldab rahastada kõiki nõuetele vastavaks tunnistatud taotlusi ja neis ei esine aluseid, mille kohaselt esitatud taotlus või taotlused ei ületa

hindamiskriteeriumides sätestatud miinimumlävendit, siis taotlusi täiemahuliselt ei hinnata, pingerida ei moodustata ja kõik nõuetele vastavaks tunnistatud taotlused rahuldatakse. Sellise võimaluse kasutamiseks teostab rakendusüksus enne taotluste hindamist selliste aluste esinemise kontrolli, mille esinemisel taotlus miinimumlävendit ei ületaks.

Paragrahvides 16 ja 17 on sätestatud tingimused taotluse hindamisele ja taotluse rahuldamisele. Taotlustes sisalduvaid projekte hinnatakse käesoleva määruse lisas 2 esitatud hindamiskriteeriumide alusel. Projektidele antud koondhinde järgi reastatakse taotlused pingereas.

Paragrahvides 18 ja 19 sätestatakse taotluse rahuldamise ja rahuldamata jätmise otsustele kohalduv. Taotluse rahuldamise otsuses tuuakse välja näiteks toetuse andmise, kasutamise ja toetuse maksmise aluseks olevate dokumentide, teabe ning aruannete esitamise tähtajad ja kord, sealhulgas aruandluse esitamise kord projekti tulemusel saavutatavast tarnitud energia ja CO₂ heitkoguse kokkuhoiust ning teised tingimused, kuivõrd need on vajalikud määruuses sätestatud tingimuste täpsustamiseks. Taotluse rahuldamata jätmise otsus tehakse, kui taotluse menetlemisel selgub, et taotluses on esitatud valeandmeid või ilmnevad asjaolud, mille tõttu taotlejat või taotlust ei oleks saanud nõuetele vastavaks tunnistada; taotlus ei jää taotluste hindamisel moodustunud pingereas taotluste rahastamise eelarve piiresse; taotluses sisalduv projekt saab hindamisel määruse lisas 2 kehtestatud hindamiskriteeriumi 3 „Lahenduse asjakohasus ja hoone kasutuse jätkusuutlikkus“ alusel 0 hindepunkti ega ületa seetõttu hindamiskriteeriumides sätestatud miinimumlävendit või kui taotleja ei nõustu pingereas osalise rahastamise mahu sisse jäämise korral § 17 lõike 5 alusel rakendusüksuse pakutud tingimustega taotletava summa ja taotluses sisalduvate tegevuste vähendamise või taotleja omafinantseeringu suurendamise osas. Taotluse rahuldamata jätmise otsuse teeb rakendusüksus taotlejale elektrooniliselt teatavaks kohe pärast selle tegemist. Rakendusüksus teeb taotluse rahuldamata jätmise otsuse ka juhul, kui taotleja loobub taotluse esitamisest. Kui rakendusüksus on taotleja taotluse esitamisest loobumise avalduse esitamise ajaks taotluse juba rahuldanud, siis muudab rakendusüksus taotluse rahuldamise otsust ja teeb taotluse rahuldamata jätmise otsuse.

Paragrahviga 20 sätestatakse kord osaliselt taotluste rahastamise eelarve piiresse jääva taotluse rahuldamise otsuse ja taotluse rahuldamata jätmise otsuse muutmiseks. Sätte eesmärk on võimaldada ökonoomselt rahastada pingereas algselt osaliselt või täielikult rahastuse mahust välja jäänud taotlusi täiendavalt rahastada, kui vahendeid on vabanenud või neid on võimalik voo eelarvele lisada.

Peatükk 5. Toetuse saaja kohustused ja toetusele viitamine

Paragrahvidega 21 ja 22 sätestatakse toetuse saaja kohustused sh projekti elluviimisel hankimisele kohalduvad nõuded vastavalt riigihangete seadusele.

Paragrahviga 23 sätestatakse toetusele viitamise reeglid. Tähistamisel kasutatavad logod ja juhised teeb rakendusüksus kättesaadavaks oma veebilehel. Vajadusel täpsustatakse tähistamist ja toetusele viitamist puudutavad nõuded toetusotsuses. Rahastusallikale viitamist reguleerib

Vabariigi Valitsuse 4. novembri 2016. a määrus nr 121 „Kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise enampakkumisel saadud tulu kasutamise ja aruandluse üldtingimused“.

Peatükk 6. Toetuse maksmise tingimused

Paragrahvi 24 lõigetes 1–3 sätestatakse toetuse maksmise tingimused. Toetuse maksmise eelduseks on taotluse rahuldamise otsus ja kulude abikõlblikkus. Kulu on abikõlblik, kui see on tekkinud ja see on toetuse saaja poolt makstud. Tegelik kulu tekkimine on tõendatud, kui kulu aluseks olev töö on vastu võetud, teenus osutatud või kaup oma valdusesse või omandisse saadud ja see on tõendatav dokumendiga, milleks võib muu hulgas olla arve, koos saatelehe, üleandmise-vastuvõtmise aktiga või sellesisulise kinnitusega. Tegelik kulu on makstud, kui see on tasutud projekti abikõlblikkuse perioodil või 45 kalendripäeva jooksul pärast projekti abikõlblikkuse perioodi.

Paragrahvi 24 lõige 4 sätestab, et rakendusüksus kontrollib maksetaotluses esitatud kulude abikõlblikkust ja toetuse saaja kohustuste nõuetekohast täitmist 30 tööpäeva jooksul maksetaotluse laekumisest arvates. Juhul kui maksetaotluses on puudusi või kulude abikõlblikkuse üle otsustamiseks on vaja lisateavet, võib rakendusüksus pikendada maksetaotluse menetlemise tähtaega puuduste kõrvaldamise või dokumentide või teabe esitamise aja võrra, teatades sellest toetuse saajale.

Paragrahvi 24 lõikega 5 sätestatakse maksetaotluste esitamise sagedus. Toetuse saaja esitab projektiga seotud kulude maksetaotluse kulude tekkimisel elektroonilise taotluste esitamise keskkonna vahendusel vähemalt kord kvartalis, kuid mitte sagedamini kui kord kuus.

Paragrahvi 24 lõike 6 kohaselt võimaldatakse põhjendatud juhul ettemakset. Toetuse saajale võib põhjendatud juhul ja tingimusel, et sõlmitud on taotlusele vastava ehitustöö hankeleping, ettemaksena välja maksta kuni 60 protsenti toetuse suurusest. Kui toetus on makstud ettemaksena, peab ettemakse kasutamine hiljemalt lõppmakse taotlemise ajaks olema tõendatud tasutud kuludokumentide alusel. Lõppmakse tehakse pärast projekti tegevuste tõendamist lõpparuandega. Nimetatud hankeleping, mis sisaldab ehitamise tegevust, peab vastavalt § 21 punktile 13 olema sõlmitud ühe aasta jooksul projekti abikõlblikkuse perioodi algusest arvates, välja arvatud juhul, kui lepingu sõlmimine on viibinud toetuse saajast mitteoleneval põhjusel. Mitteolenevaks põhjuseks saab senisel kogemusel sarnaste toetusmeetmetega pidada näiteks hanke nurjumist ja projekteerimistöö viibimisest projekteerija poolt. Siiski peab toetuse saaja näitama üles omapoolset piisavat hoolsust riskide maandamisel ja ajagraafiku planeerimisel, mida rakendusüksus võtab otsuse tegemisel arvesse.

Peatükk 7. Lõpparuande esitamine

Paragrahvi 25 lõigetega 1–3 sätestatakse toetuse saaja kohustused projekti lõpparuande esitamisel. Lõikega 1 sätestatakse, et taotleja esitab rakendusüksusele projekti lõpparuande hiljemalt 60 kalendripäeva jooksul alates toetuse taotluse rahuldamise otsuses määratud projekti abikõlblikkuse perioodi lõppkuupäevast elektroonilise taotluste esitamise keskkonna vahendusel. Lõikega 2 sätestatakse loetelu lõpparuandes minimaalselt kajastatavast

informatsioonist. Kui projekti elluviimise käigus on osa nõutavast infost lõpparuande esitamise ajaks e- toetuse keskkonnas juba eelnevate toimingute käigus kogutud ja talletatud (nt hanked, väljamaksed) siis seda infot täiendavalt esitama ei pea. Lõikes 3 sätestatakse kohustus lisada lõpparuandele projektiga hõlmatud hoone kasutusloa või viide väljastatud kasutusloale ehitisregistris. Kasutusloa nõue tõendab objekti nõuetekohast lõpetamist, aga annab rakendusüksusele ka võimaluse kontrollida ehitatud pinna vastavust taotluses tooduga.

Lõikega 4 sätestatakse toetusvahendite kasutamise eesmärgist lähtuvalt toetuse saaja kohustus esitada elektroonilise taotluste esitamise keskkonna vahendusel aruanded kasvuhoonegaaside heitkoguse kokkuhoiust kolme projektijärgse täisaasta kohta taotluse rahuldamise otsuses määratud tähtpäeval. Aruandes peab kajastuma projekti tulemusel muutunud tarnitud energia kasutus energiakulu ühikutes ja selle mõju kasvuhoonegaaside heitkogusele võrreldes hoone energiamärgisel märgitud projektieelsete näitajatega. Aruandluse esitamise kord projekti tulemusel saavutatavast energiakasutusega seotud CO₂ heitkoguse kokkuhoiust sätestatakse toetuse andmise otsuses ja selle esitamise vormi teeb rakendusüksus kättesaadavaks elektroonilises taotluste esitamise keskkonnas. Juhised kasvuhoonegaaside heitkoguste arvutamiseks teeb rakendusüksus kättesaadavaks oma veebilehel.

Peatükk 8. Toetuse tagasinõudmine

Paragrahvis 26 sätestatakse asjaolud, mille korral rakendusüksus võib muuta taotluse rahuldamise otsust, millega nõutakse toetus osaliselt või täielikult tagasi. Muuhulgas võidakse teha toetuse tagasinõudmise otsus, kui toetust saanud hoone kasutamine avaliku sektori teenuse osutamiseks lõpetatakse, või selle osutamise mahtu olulisel määral vähendatakse enne viie aasta möödumist projekti lõppemisest arvates või hoone omand või valdus antakse kolmandatele isikutele enne viie aasta möödumist projekti lõppemisest arvates rakendusüksusega eelnevalt kooskõlastamata. Viimase puhul saab see olla toetust tagasi nõudmata võimalik vaid erandjuhul ja kui hoone omand või valdus antakse üle samale sihtgrupile kes on õigustatud käesoleva määruse alusel toetust taotlema. Samuti võidakse teha tagasinõude otsus, kui hoone tegelik kasutus on väiksem kui 90 protsenti hoone köetavast pinnast enne viie aasta möödumist projekti lõppemisest arvates. Viimase tagasinõude tingimuse sätestamise põhjenduseks on vajadus näha ette sanktsioonid, mis motiveeriksid taotlejaid projektiga seotud hoonete kasutuse ja teenuste osutamise pikaajalist korraldust põhjalikult läbi kaaluma, et välistada vahendite ebamõistlikku kasutamist. Ühtlasi, kuna taotlejad konkureerivad toetuse saamisel omavahel ja toetuse saamine sõltub projektile antud hindepunktidest, millest oluline osa sõltub hoone jätkusuutlikkuse plaanis toodust, põhjustaks taotluses esitatust oluline kõrvalekaldumine taotlejate ebavõrdset kohtlemist. Rakendusüksus peab toetuse tagasinõudmise või osalise tagasinõudmise otsuses toetuse tagasimaksmise määra põhjendama.

Peatükk 9. Andmete esitamine

Paragrahvis 27 sätestatakse, et rakendusüksus esitab andmed toetuse andmise kohta riigiabi ja vähese tähtsusega abi registrile vastavalt konkurentsiseaduse § 49² lõikele 3. Rakendusüksus säilitab riigiabi või vähese tähtsusega abi andmisega seotud dokumente kümme aastat alates viimasest abi andmisest.

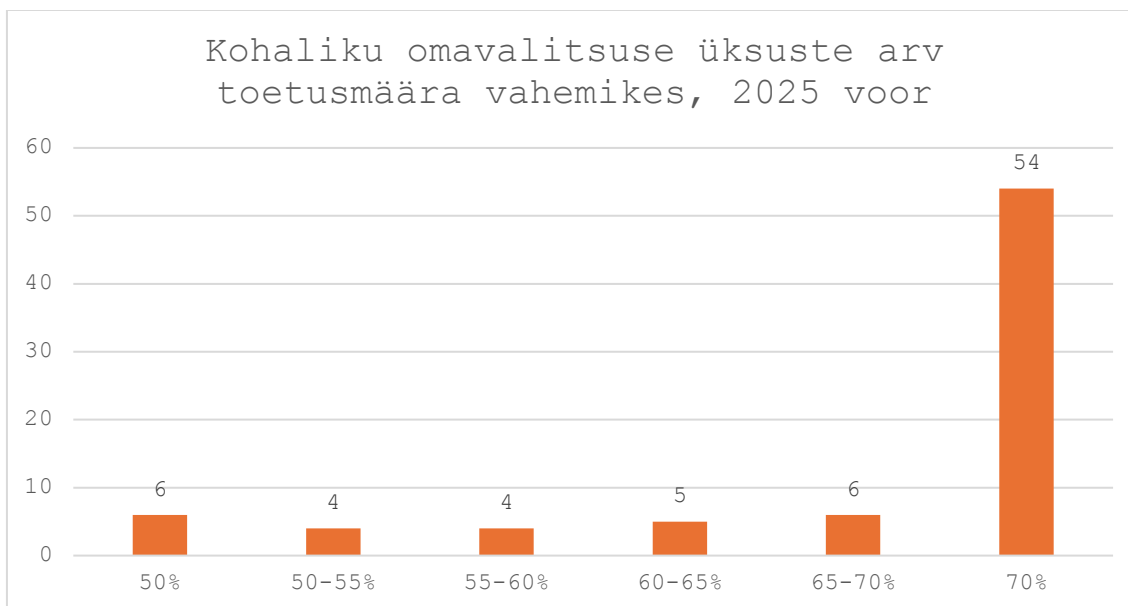
Peatükk 10. Vaidemenetlus

Paragrahvis 28 sätestatakse, et rakendusüksuse otsuse või toimingu peale võib esitada vaide haldusmenetluse seaduses sätestatud korras. Vaide lahendab rakendusüksus.

Riigi Tugiteenuste Keskus on riigihalduse ministri 14. novembri 2017. a määruse nr 84 „Riigi Tugiteenuste Keskuse põhimääruse“ §3 alusel aruandekohustuslik valdkonna eest vastutava ministri ees, kes suunab ja koordineerib tema tegevust ning teostab tema üle teenistuslikku järelevalvet. Haldusmenetluse seaduse § 73 lõike 3 järgi lahendab vaide haldusakti andnud või toimingu sooritanud haldusorgan, kui haldusorgani üle teostab teenistuslikku järelevalvet minister. Seetõttu ei saa rakendusüksuse otsuste peale esitatud vaideid lahendada Regionaal- ja Põllumajandusministeerium.

Eelnõu lisaga 1 „Kohaliku omavalitsuse üksuse individuaalne toetusmäär“ kehtestatakse määruse alusel antava toetuse individuaalne, KOVi elanike arvust ja tuludest sõltuv toetusmäär. Kehtestatavad individuaalsed toetusmäärad on samad mis teistes Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi haldusalas 2025. aastal rakendatud hoonete energiatõhususele suunatud toetusmeetmete taotlusvoorudes. Toetusmäära leidmise võetakse tuludena arvesse 2023. a maksutulud, keskkonnatasud ja tasandusfondi tulude-kulude tasanduse osa aasta seisuga ning elanike arv arvestatakse rahvastikuregistri andmete alusel 2023. aasta 1. jaanuari seisuga. Minimaalset toetusmäära rakendatakse omavalitsustele kelle tulu elaniku kohta on suurem või võrdne kui 137% Eesti keskmisest tulemustest ning maksimaalset toetusmäära omavalitsustele, kelle tulu elaniku kohta on väiksem või võrdne kui 94% Eesti keskmisest tulemustest ehk vastavalt 1900 eurot ja 1300 eurot. Seejuures kasutatakse 2025. aastal sh (antud määruse alusel 2025/2026 talvel avatav voor) avatavates Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi vastutusel olevates CO2 kvoodikauplemise tuludest ja moderniseerimisfondi vahenditest rahastatavates taotlusvoorudes ajutist erandit, et ühegi omavalitsusüksuse maksimaalne toetusmäär abikõlblikest kuludest ei ole väiksem kui 50%. Järgmistes KOV hoonete energiatõhususe voorudes naastakse tavapärase 40-70 protsendi toetusvahemiku juurde. Erandina kohaldatakse kõikide väikesaareliste omavalitsusüksuste puhul maksimaalset toetusmäära, milleks on 70% abikõlblikest kuludest.

Eelnõu lisaga 2 kehtestatakse projektide hindamiseks kasutatav hindamismetoodika.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Eelnõu on kooskõlas muu hulgas ka järgmiste Euroopa Liidu määrustega:

- 1) Euroopa Komisjoni määrus (EL) 2023/2832 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 2023/2832, 15.12.2023);
- 2) Euroopa Komisjoni 20. detsembri 2011. a otsus „Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes“.

4. Määruse mõjud

Määrusega sätestatakse tingimused ja kord toetuste andmiseks. Elluviidavate projektide tulemusel väheneb avalike hoonete tarnitud energia tarbimine ning seeläbi ka CO₂ heide. Investeeringud panustavad riikliku energia- ja kliimakava ja rekonstrueerimise strateegia ning regionaalarengu programmi⁴, täpsemalt programmi tegevuse „Regionaal- ja maaelupoliitika kujundamine ja rakendamine“ elluviimisesse. Ühtlasi kaasajastatakse avalikes hoonetes pakutavate teenuste kvaliteeti ja vähendatakse hoone ülalpidamiskulusid tulevikus. Keskmisest suuremate hoonete näol on tegemist objektidega, mille energiatõhusaks rekonstrueerimise ja vajadusel ka ümberkohandamise kulu lühikesel ajaperioodil on väiksema eelarvemahuga KOVidele ülejõu käiv ka pikaajalise laenu toel. Seetõttu on meetmel eelkõige oluline positiivne

⁴ [Regionaalarengu programm 2025–2028 ja rahastamiskava](#)

mõju väiksema kogueelarvega KOVide suurte hoonete korrastamisele. Toetuse taotlemiseks võimaluse loomisel eristatakse toetuse taotlemiseks sobilike hoonete suurust väiksemate ja suuremate omavalitsuste lõikes olenevalt omavalitsuse elanike arvust, mis üldjuhul on korrelatsioonis eelarvemahu ja võimekusega suuremaid investeeringuid oma eelarvest teha. Toetuse andmisel arvestatakse toetuse suuruse määramisel taotlejate finantsvõimekust ning võimaldatakse esitada vaid üks taotlus kohaliku omavalitsuse üksuse kohta, mis panustab ühtlasema regionaalse arengu saavutamisse. Seega on eelnõul positiivne mõju regionaalarengule.

Muude mõjuvaldkondade lõikes määruse rakendamisega otseseid mõjusid ei kaasne.

5. Määruse rakendamiseks vajalikud tegevused, vajalikud kulutused ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Toetuseks kasutatavad summad laekuvad riigi lubatud heitkoguse ühikute müügist ja need kajastatakse riigieelarves. Käesoleva määruse alusel avatava esimese taotlusvooru maht on 38 miljonit eurot, mis on kooskõlas „Riigi eelarvestrateegia 2026–2029“ lisas 5 sätestatuga. Edasiste taotlusvoorude korraldamine sõltub enampakkumistulu tegelikust laekumisest. Määruse täitmise korraldamiseks vajalikud tegevused viiakse ellu meetme vahenditest, sh kaetakse meetme vahenditest rakendusüksuse halduskulud. Toetuse andmisel ja kohustuste võtmisel lähtutakse uusimast teadaolevast informatsioonist toetuseks kasutatavate vahendite mahu kohta.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, st kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks ministeeriumidele ja Eesti Linnade ja Valdade liidule ning arvamuse andmiseks Riigi Tugiteenuste Keskusele.